

Varases eas õppimine

Euroopa Parlamendi 12. mai 2011. aasta resolutsioon varases eas õppimise kohta Euroopa Liidus (2010/2159(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 165;
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 14;
- võttes arvesse ÜRO lapse õiguste konventsiooni, eriti selle artikleid 3, 18 ja 29;
- võttes arvesse ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni;
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. novembri 2006. aasta otsust nr 1720/2006/EÜ, millega luuakse tegevusprogramm elukestva õppe alal¹;
- võttes arvesse komisjoni teatist pealkirjaga „Väikelaste haridus ja hoid: lapsed tuleb eluks tulevikuühiskonnas hästi ette valmistada” (KOM(2011)0066);
- võttes arvesse komisjoni teatist nõukogule ja Euroopa Parlamendile pealkirjaga „Haridus- ja koolitussüsteemide tõhusus ning võrdsed võimalused” (KOM(2006)0481);
- võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 20. jaanuari 2010. aasta arvamust teemal „Väikelaste hooldus ja haridus”²;
- võttes arvesse nõukogu 11. mai 2010. aasta järeldusi hariduse ja koolituse sotsiaalse mõõtme kohta³;
- võttes arvesse nõukogu 26. novembri 2009. aasta järeldusi sisserändaja taustaga laste hariduse kohta⁴;
- võttes arvesse nõukogu 12. mai 2009. aasta järeldusi, mis käsitlevad strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal („ET 2020”)⁵;
- võttes arvesse nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate 21. novembri 2008. aasta järeldusi noorte 21. sajandiks ettevalmistamise ja koole käsitleva Euroopa koostöökava kohta⁶;
- võttes arvesse 15. ja 16. märtsil 2002. aastal Barcelonas kogunenud Euroopa Ülemkogu

¹ ELT L 327, 24.11.2006, lk 45.

² ELT C 339, 14.12.2010, lk 1.

³ ELT C 135, 26.5.2010, lk 2.

⁴ ELT C 301, 11.12.2009, lk 5.

⁵ ELT C 119, 28.5.2009, lk 2.

⁶ ELT C 319, 13.12.2008, lk 20.

järeldusi;

- võttes arvesse oma 23. septembri 2008. aasta resolutsiooni õpetajahariduse kvaliteedi parandamise kohta¹;
 - võttes arvesse oma 24. märtsi 2009. aasta resolutsiooni „Mitmekeelsus: Euroopa rikkus ja ühine kohustus”²;
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 48;
 - võttes arvesse kultuuri- ja hariduskomisjoni raportit (A7-0099/2011),
- A. arvestades, et laste õpe varases eas paneb aluse nende edukale elukestvale õppele, mis on väga oluline Euroopa 2020. aasta strateegia eesmärkide saavutamisel;
- B. arvestades, et esimestel eluaastatel on lapsed eriti teadmishimulised, õpivalmid ja vastuvõtlikud ning arvestades, et sel ajal kujunevad tähtsad oskused, nagu näiteks keele- ja väljendusoskus, aga ka sotsiaalsed oskused; arvestades, et selles vanuses pannakse alus lapse tulevasele haridusteele ja karjäärile;
- C. arvestades, et kogu ELis korraldatakse väikelaste haridust ja hooldust (ECEC) eri viisidel, kusjuures kvaliteeti määratletakse erinevalt vastavalt riigi ja piirkonna kultuuriväärtustele ja väikelapse mõiste tõlgendusele;
- D. arvestades, et vaese ja ebasoodsa tausta ning madala haridustaseme vahel on selge seos, ning arvestades, et kõige rohkem kasu saavad väikelaste haridus- ja hooldusteenustest just sellise taustaga pered; arvestades, et need ebasoodsas olukorras olevad rühmitused otsivad väiksema tõenäosusega võimalusi saada väikelaste haridus- ja hooldusteenuseid, sest neil on probleeme teenuste kättesaadavuse ja taskukohasusega;
- E. arvestades, et väikelaste hooldusele ja haridusele pööratakse vähem tähelepanu ja investeeritakse vähem kui ühessegi teise haridusastmesse, vaatamata selgetele tõenditele, et sellesse valdkonda investeerimine toob kasu;
- F. arvestades, et väikelaste hoolduse ja hariduse eesmäärke mõjutab tihti liiga palju tööturg ning keskendutakse liiga tugevalt vajadusele suurendada naiste arvu tööturul ning liiga vähe sellele, millised on lapse vajadused ning mis on tema huvides parim;
- G. arvestades, et paljudel perekondadel tekib suuri probleeme perekondlike kohustuste ja töökoormuse ühitamisel, seda eriti seoses praegu tööturul toimuvate muutustega, näiteks seoses töötajatele kohustuslikuks tehtava ebatraditsioonilise ja muutliku tööaja ning ebakindlate töösuhete hulga suurenemisega;
- H. arvestades, et vanemate ja laste heaolu ning väikelaste hooldusteenuste kvantitatiivse ja kvalitatiivse pakkumise vahel on otsene seos;
- I. arvestades, et lastehoidu on traditsiooniliselt peetud naiste loomulikuks tegevuseks, mistõttu on väikelaste hariduse ja hoolduse valdkonna töötajateks enamasti naised;

¹ ELT C 8 E, 14.1.2010, lk 12.

² ELT C 117 E, 6.5.2010, lk 59.

- J. arvestades, et töötajate kvalifikatsioon erineb suurel määral nii liikmesriigiti kui ka teenusepakkujate vahel, ning arvestades, et enamikus liikmesriikides ei esitata eelkooliteenuse pakkujatele nõuet võtta tööle vastava kvalifikatsiooniga töötajaid;
- K. I. arvestades, et ELi tasandil on väikelaste hariduse kohta tehtud väga vähe uurimistöid, mis võiksid olla aluseks väikelaste hoolduse ja hariduse alaste üleeuroopaliste meetmete väljatöötamisele ja rakendamisele,

Lapsekeskne lähenemine

1. kiidab heaks Barcelonas kogunenud Euroopa Ülemkogu järeldustes sätestatud eesmärgid: „lapsehooldusteenuste võimaldamine 2010. aastaks vähemalt 90% laste puhul, kes on vanuses 3 aastat kuni kohustuslik kooliiga ning vähemalt 33% laste puhul, kes on alla 3 aastat vanad”; väidab siiski, et nõukogu ja komisjon peavad need eesmärgid läbi vaatama ning neid uuendama, seades lapse vajadused ja huvid oma väikelaste hoolduse ja hariduse alaste meetmete keskmesse;
2. tunnistab, et ei ole võimalik saavutada Euroopa 2020. aasta strateegiat, mille eesmärk on luua tööhõive tõstmise, koolist väljalangenute määra langetamise ning vaesuse vähendamise teel kaasav ühiskond, kui kõigile lastele ei võimaldata nende elus sobivat lähtepunkti;
3. märgib, et lapsepõlve varased aastad on olulise tähtsusega kognitiivse, sensoorse ja motoorse arengu, afektiivse ja isikliku arengu ning keele omandamise seisukohalt ning panevad aluse ka elukestvatele õppele; tunnistab, et väikelaste hariduse ja hooldusega toetatakse laste tervet vaimset ja füüsilist arengut, võimaldades neil saada tasakaalustatumaks inimeseks; soovib seepärast liikmesriikidel kaaluda ühe kohustusliku lasteaia-aasta kehtestamist enne kooliminekut;
4. rõhutab, et tervislike eluviiside varajane arendamine, nt tervislik toitumine ning piisav ja tasakaalustatud liikumine võib oluliselt mõjutada kehalist ja vaimset arengut ning olla üks põhitegur, mis tagab tervise kogu elu jooksul; hoiatab laste liiga varase intensiivse sportliku tegevuse eest, mille põhieesmärk on heade tulemuste saavutamine;
5. juhib taas kord tähelepanu sellele, kuivõrd oluline on teadmiste omandamine eelkoolieas, eriti keeleoskuse omandamisel ning mitmekeelsuse ja keelte paljususega seoses;
6. toetab uuenduslike pedagoogiliste lähenemisviiside kasutust ja edendamist keeleõppes, eriti mitmekeelsetes lastesõimedes ja eelkooliasutustes, mis aitab saavutada 2002. aastal Barcelonas seatud eesmärgi, mis hõlmavad piirkonna, vähemuste ja naaberriikide keelte õppimist;
7. juhib tähelepanu vajadusele laiendada ja optimeerida haridusteenuseid (lastepäevakodusid), mis pakuvad lapsehoidu väljaspool lasteaedade tööaega;
8. rõhutab, et lisaks kõigi laste õigusele saada haridus ja olla hoitud, peavad nad saama ka puhata, vaba aega veeta ja mängida;

Väikelaste hoolduse ja hariduse üldine võimaldamine

9. märgib, et vastavalt nõukogu 12. mai 2009. aasta järeldustele tuleks haridusliku ebavõrdsuse teemat käsitleda kvaliteetse väikelaste hariduse ja sihttoetuse tagamisega ning kaasava hariduse edendamiseks;
10. tunnistab, et kuigi haavatavad rühmad võivad lisatoetusest rohkem kasu saada, peaks väikelaste hooldus ja haridus olema ideaalolukorras üldiselt kättesaadav kõigile vanematele ja lastele, sõltumata nende taustast või majanduslikust olukorrast;
11. rõhutab, et puudega lapsed peaksid võimaluse korral osa võtma tavapärastest väikelaste haridus- ja hooldusteenustest ning neile tuleks vajadusel lisaks pakkuda spetsialisti abi;
12. kutsub liikmesriike üles ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni õigeaegselt rakendama;
13. rõhutab, et liikmesriigid peaksid eelkooliealiste laste pedagoogikas võimaldama mitmekesiseid lähenemisviise ja vastavat praktikat;

Vanemate kaasamine

14. rõhutab, et emad ja isad on võrdõiguslikud osalised väikelaste hoolduses ja hariduses; tunnistab, et väikelaste haridus- ja hooldusteenustes peaks olema võimalik täielikult osaleda nii töötajatel, vanematel kui ka võimaluse korral lastel endil;
15. rõhutab, et piisavalt pikk vanemapuhkus ning tõhusa ja paindliku tööturupoliitika rakendamine on tõhusa väikelaste haridus- ja hoolduspoliitika olulised osad;
16. kutsub liikmesriike üles investeerima vanemate haridusprogrammidesse ning vajaduse korral pakkuma abi vajavatele vanematele muid toetusvorme, nagu koduviisiidid; jääb seisukohale, et lisaks sellele tuleks lastepäevakodudes vanematele pakkuda tasuta, kergesti kättesaadavaid ja kohapealseid nõustamisvõimalusi;
17. rõhutab, et kultuuriline tegevus rikastab lapsi ning seeläbi edendatakse kultuuridevahelist dialoogi ning arendatakse avatust ja sallivust; rõhutab sellega seoses veel kord, kui oluline on, et lasteaiakasvatajad korraldaksid kultuuridevahelisi üritusi laste ja nende vanematega;
18. juhib tähelepanu sellele, et ikka veel on liikmesriike, kus ametliku elamisloata vanemate lastele ei võimaldata juurdepääsu väikelaste haridusele;
19. kutsub liikmesriike üles võimaldama varjupaigataotlejate, põgenike, täiendava kaitse saajate või humanitaarsetel põhjustel riigis viibivate isikute lastele juurdepääsu väikelaste haridusele, et mitte vähendada nende võimalusi juba algusest peale;

Teenuste parem integreerimine

20. ergutab liikmesriike integreerima väikelaste haridus- ja hooldusteenuseid ning nende edasiarendamist ja sellega seotud tegevusi toetama ning tagama töö paremat kooskõlastamist ja koordineerimist väikelaste haridusmeetmete ja -programmidega tegelevate erinevate asutuste ja ministeeriumide vahel;
21. kutsub liikmesriike üles võimaldama väikelaste haridusasutustele piisava autonoomia, et nad saaksid säilitada oma ainulaadsuse ja loominguilisuse laste heaolule keskendunud

lahenduste otsimisel;

22. rõhutab, kui tähtsad on uuenduslikud väikelaste haridus- ja hooldusteenused, mis on oma olemuselt kohalikud ning ühendavad kogukonna liikmeid tervishoiu-, sotsiaal-, kultuuri- ja haridusvaldkonnast ning muudest valdkondadest;
23. kutsub liikmesriike üles koostöös kohalike omavalitsuste ja mittetulunduslike organisatsioonidega edendama ja rahastama meetmeid ja projekte, mille abil pakkuda ebasoodsamas olukorras olevate elanikkonnarühmade väikelastele haridust ja hoidu ning tegelda ka järelevalve ja hindamisega;
24. märgib, et tuleb arvesse võtta perede erinevat elukorraldust ja sellest tulenevaid erinevaid vajadusi, ning ootab, et väikelaste haridus- ja hooldusteenused oleksid mitmekesised, paindlikud ja uuenduslikud;
25. kutsub üles välja töötama Euroopa väikelaste haridus- ja hooldusteenuste raamistikku, milles järgitakse liikmesriikide kultuurilist mitmekesisust ning rõhutatakse ühiseid eesmärke ja väärtusi;

Majanduslik kasu

26. rõhutab, et ebastabiilse majandusliku olukorra tõttu ei tohi lõpetada suurte investeeringute tegemist väikelaste haridusse; rõhutab, et liikmesriigid peaksid väikelaste haridus- ja hooldusteenusteks ette nägema piisavad rahalised vahendid;
27. kordab, et on tõendeid, et väikelaste hooldusesse ja haridusse investeeritud vahendid toovad hiljem majanduslikku ja ühiskondlikku kasu, milleks on näiteks tugevnenud tööjõu makstavad suuremad maksud ning väiksemad tulevased tervishoiukulud, madalam kuritegevuse tase ning antisotsiaalse käitumise väiksem esinemine; rõhutab, et ennetamine on mõjusam ja soodsam kui hilisem sekkumine;
28. tunnistab, et kvaliteetne väikelaste haridus võib aidata vähendada kooli poolelijätmist, vähendada ebasoodsas olukorras olevatest ühiskonnarühmadest pärit laste hariduspuudujääke ning nendest tulenevat sotsiaalset ebavõrdsust, mis mõjutab ühiskonda tervikuna; märgib, et erilises ohus on haavatavatest ühiskonnarühmadest pärinevad noored;
29. rõhutab, et kõrge kvaliteediga väikelaste haridus- ja hooldusteenused on tugevale ja rohkete vaesusevastaste vahenditega heaoluühiskonnale täienduseks, mitte ei asenda seda; kutsub liikmesriike üles ühiskonnas leviva vaesusega võitlema;

Töötajad ja kvaliteetsed teenused

30. rõhutab, et eelkooliiga on lapse emotsionaalse ja sotsiaalse arengu seisukohalt kõige tähtsam etapp ning et eelkooliealiste lastega töötaval personalil peab seepärast olema vastav kvalifikatsioon; rõhutab, et lapse heaolu ja turvalisus on personali värbamisel kõige olulisem;
31. juhib tähelepanu sellele, et varase sekkumise programmide positiivne mõju on pikaajaline ainult sel juhul, kui nendele programmidele järgneb kvaliteetne põhi- ja keskharidus;

32. tunnistab, et väikelastega tegelevad kvalifitseeritud ning hea väljaõppega töötajad avaldavad väikelaste haridus- ja hooldusteenuste kvaliteedile kõige rohkem mõju, ning sellest lähtuvalt kutsub liikmesriike üles kutsestandardeid karmistama, kehtestades väikelaste hoolduse ja haridusega tegelevatele töötajatele tunnustatud kvalifikatsiooni omamise kohustuse; juhib tähelepanu sellele, et kvaliteeti võivad mõjutada ka muud tegurid, sh töötajate ja laste arvu suhe, rühmade suurus ja õppekavad;
33. tunnistab, et väikelaste hariduse ja hooldusega seotud pedagoogide ning põhikooliõpetajate vahel peaks õppemeetodite järjepidevuse tagamiseks toimuma tihedam suhtlus ja meetodite vahetus;
34. kutsub liikmesriike üles töötama väikelaste haridus- ja hooldusteenuste kvaliteedi parandamiseks välja mehhanismid osutatud teenuste hindamiseks ja kvaliteedistandardite järgimise tagamiseks;
35. nõuab, et Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku rakendamisel võetaks arvesse hariduse kvaliteeti ning õpitulemusi; kutsub liikmesriike üles tagama täienduskoolitusi neile, kes töötavad väikelaste hariduse ja hoolduse valdkonnas, et parandada ja ajakohastada nende erioskusi;
36. ergutab liikmesriike tagama, et kogu kvalifitseeritud tööjõule väikelaste hoolduse ja hariduse valdkonnas makstakse ideaalolukorras palka, mis vastab algkooliõpetaja palgale;
37. kutsub liikmesriike üles tegelema lapsehoolduse ühele soole koondumise probleemiga, rakendades meetmeid, mis suurendavad väikelaste hariduse ja hoolduse alastel kursustel osalevate meeste arvu;

Parimate tavade uurimine ja vahetus

38. juhib tähelepanu sellele, et kuigi antud teema kohta on olemas empiirilisi andmeid (Rahvuslik väikelaste hariduse assotsiatsioon, UNICEF, International Early Years Education Journal, OECD jm), on endiselt vajaka põhjalikest teadmistest selle kohta, kuidas väikelapsed hariduse omandamise käigus arenevad; nõuab, et terves ELis tehtaks rohkem uurimis- ja teadustööd ning et nende tulemusi vahetataks kogu ELis, võttes arvesse liikmesriikide kultuurilist mitmekesisust;
 39. tunneb kahetsust, et ei kasutata piisavalt ELi struktuurifonde ning selliseid programme nagu Comenius, mis võimaldavad haridustöötajatel osaleda üleeuroopalistes vahetusprogrammides; kutsub liikmesriike üles tõstma väikelaste hoolduse ja hariduse valdkonna töötajate hulgas teadlikkust sellistest süsteemidest ja fondidest;
 40. tunneb heameelt selle üle, et väikelaste haridust ja hoidu puudutava teatise kohaselt kavatseb komisjon edendada avatud koordineerimise meetodi abil parimate meetmete ja heade tavade kindlakstegemist ja vahetamist;
- o
o o
41. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

